

7.10.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Aihe: Hallintovaliokunta tiistai 08.10.2024 klo 12.30 / HE 103/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 103/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta pyytää Suomen Yrittäjiltä lausuntoa ehdotukseksi jätelain muuttamisesta. Kiitämme tästä mahdollisuudesta.

Esityksen mukaan jätteen haltija vastaisi jatkossa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien asumisyksiköiden ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta. Kunnan vastuu asumisen jätteistä rajattaisiin pääosin kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2025 alusta.

Esityksen lähtökohtana hyvä hallitusohjelma

Jätelain mukaan yritykset voivat pääsääntöisesti itse järjestää yhdyskuntajätteensä jätehuollon, ja kuntien vastuulla ovat asumisessa syntyvät jätteet (32 §). Tästä huolimatta Suomessa kiistellään tällä hetkellä siitä, saavatko tiettyjen toimialojen yritykset järjestää itse yhdyskuntajätteitä koskevan jätehuoltonsa vai onko se annettava kunnan hoidettavaksi. Kiistan kohteena ovat esimerkiksi yritysätteet, joita syntyy sote-alan yrityksissä. Tästä syystä onkin perusteltua, että yhdyskuntajätettä koskevaa vastuunjakoa täsmennetään ja selvennetään.

Jätehuoltotoimialalla esiintyvien tulkintaerimielisyyksien ja siitä aiheutuvan epävarmuuden lisäksi toimialan yksityisiä on viime vuosina kurittanut jatkuvat muutokset jätelaissa. Viime hallituskaudella useimpia asuinkiinteistöjä koskevan pakkaus- ja biojätteen keräys siirrettiin lailla kuntien hoidettavaksi, vaikka useilla alueilla kuljetuksia hoidettiin yksityisten yritysten toimesta moitteettomasti. Lakimuutos ja siihen liittyvät kilpailutukset ovat valitettavasti johtaneet siihen, että useilta pienemmiltä kuljetusyrityksiltä on loppunut toimintamahdollisuudet. On tärkeää, että tällä hallituskaudella avataan jälleen jätehuoltoalan markkinoita kilpailulle.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan *jätelakia muutetaan siten, että kuntien vastuu rajataan vain kotitalousjätteisiin*. Kirjaus on hyvin täsmällinen eikä sen tavoite jää tulkinnanvaraiseksi. Kirjaus antaa tukevan pohjan sille, että kaikki yritystoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte siirretään selkeästi jätteen haltijan vastuulle. Kun tarkastellaan kirjauksen tarkkaa sanamuotoa, myös vastuu kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvästä yhdyskuntajätteen hoitamisesta tulisi siirtää yksityisille markkinoille.

Suomen Yrittäjät pitää jätelain 32 §:n muutoksia oikeasuuntaisina

Hallitusohjelman toteuttamiseksi jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan järjestämisvastuulta rajattaisiin pois sote-alan yritysten ja hyvinvointialueiden palveluyksiköissä syntyvän jätteen jätehuolto riippumatta siitä, mikä on asumisen ja siihen liitettyjen erilaisten sote-palvelujen keskinäinen painoarvo yksikön palvelukokonaisuudessa. Myös vankilat, armeijan kasarmit ja muu vastaava laitosasuminen rajattaisiin erillisellä maininnalla kuntavastuun ulkopuolelle.

Kunnan vastuulle jäisivät kotitalouskiinteistöt ja vapaa-ajan kiinteistöt, mukaan lukien sellaiset kiinteistöt, joihin hyvinvointialue tai yritys tarjoaa sote-palvelua, mutta ei itse asumispalvelua (esimerkiksi sosiaalihuoltolain 21 a §:n mukainen tuettu asuminen). Lisäksi esimerkiksi muiden kuin yksityisten oppilaitosten asuntolat ja ylioppilaskylät olisivat tavanomaisia kotitalouksia, joiden jätehuolto on kunnan vastuulla. Myös kotitalouden pienimuotoisesta itse tehtävästä remontoinnista syntyvä jäte jäisi kunnan vastuulle.

Pidämme esityksiä oikeasuuntaisina. Vastuunjaon selkeyttämisen vuoksi on kuitenkin perusteltua, että hallitusohjelman kirjaus toteutetaan täysimääräisenä siten, että kunnan vastuu rajataan ainoastaan kotitalousjätteisiin. Näin ollen esimerkiksi kaikki yritystoiminta, joka liittyy loma-asuntojen vuokraamiseen, tulisi rajata kuntavastuun ulkopuolelle. Katsomme myös, että kaikkien ammattimaisen asuntoliiketoiminnan piiriin kuuluvien y-tunnuksellisten toimijoiden tulisi olla oikeutettuja järjestämään jätehuoltonsa markkinaehtoisella ja kustannustehokkaalla tavalla.

Esityksen mukaan kotitalouden pienimuotoisesta itse tehtävästä remontoinnista syntyvä jäte jäisi kunnan vastuulle. Säännöstä tai sen perusteluja olisi syytä vielä täsmentää. Jää epäselväksi, mitä tarkoitetaan ”itse tehtävästä” ja ”pienimuotoisesta”. Tulkinnanvaraisuus johtaneen varmuudella oikeuskiistoihin. Jos kotitalous teettää remontin yrityksellä, tulisi tällainen jäte rajata perusteluissa selkeästi kuntavastuun ulkopuolelle. Katsomme myös, että pienimuotoinen jätemäärä tulisi täsmentää selvästi siten, että kuntavastuu koskisi vain kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen toimitettuja

jätteitä. Näin ollen esimerkiksi vaihtolavajätteenkeräys jäisi markkinaehtoiseksi.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Tiina Toivonen
lainsäädäntöasioiden päällikkö